

SÕDUR

SÕJAASJANDUSE AJAKIRI
Õpetuskomitee väljaanne

ILMUB KAKS KORDA KUUS ÜHES KUULISAGA.

N° 15.

Esmaspäeval, 25. juulil 1921.

III. aastakäik.

Sisu.

- R. Kent: **Rõned taktikast.**
 J. L.: **Kellest peame õppima.**
 Jean des Vignes-Rouges: **Momendi meelevõlu vägedes lahingväljal.**
 Hüvitatu: **Wäljamaa sõjavägedest. Saksa praegune sõjavägi.**

Rõned taktikast.

Andmete põhjal R. K e n t.

1.

Taktika esineb sõjateaduste seas sellena alana, milles intellektuaalne väljaarenemine domineeritavalt tähtsuse omab. Tehniliste vägede ohvitseril jätkub aega nende ehitiste tehniliste abinõude ettevalmistamiseks; ohvitser-sõdur viibib hoopis teistes tingimustes. Lahingväljal, juhtides oma väeosa, kesk mürskide löhkemist, kuulide wingumist, haavatute hoigamist, surmatute viimast korjemist, peab ta taktilisi probleeme otsustama, riivitud, lahingworme walima, maastikku kasutama. Tal puudub aeg mõlemiseks; tema juhtes „omab iga wiivitus surma ilme“ (Peeter Suur).

Wähemalgi kõikumisel, otsuswõimetusel, enne antud käsutuse muutmisel on äärmiselt lagundaw mõju allu wate peale.

Temal peab olema väljaarenenud filmamõdi (Suworow), ehk nagu prantslased ütlevad „coup d'oeil“, et wõimalust jätkuks olukorra haaramiseks, kindlaks hindamiseks ja otuse tegemiseks. Kuid tema otsus peab olema jeadawõrd läbimõeldud, et selle täitmise mingisuguseid arusaamatusi ei tekitaks.

Ohwitseri taktiline ettevalmistus peab koonduma kindlalt omandud algpõhimõtetest arusaamisest ja nende

põhimõtete käsitamise praktilise harjumuse. Kii see kui teine peab laienema wastawalt ohwitseri teenistuse tõusule.

Waremad kogemused omab ohwitser muidugi mõista sõjategevuses — sõjawäljal ja eriti lahingus. Kuid, ehk küll terve maailm praegu sõjatules keeb, ei wõi see nähtus alaliselt kesta. Sõjantond peab kas wõi ajutiselt rahulisele arenemisele pöörduma, waatamata selle peale, et „igawest rahu wõib ainult furnuaial wadata“ (Leibniz). Sellest selgub, et mitte kõigile ohwitserile oaks ei saa oma teadmisi waenuväljal kasutada, et mõnigi ohwitser oma teenistust lõpetades sõjawäljale pole sattunud.

Sellest järeldub aga tarwidus igaihte praktiliselt ettevalmistada kas wõi osaltki lahingoludele wastawais tingimustes.

See otstarwe teostub manöwrites ja kahetülgeis õppustes.

Kuid nii esimesed kui teised peavad sootuks teise loomu omandama, kui see „wanal hallil“ ajal Wene sõjaväes tarwitusel oli. Seal püüti ilusaid lahingpilte esitada waremalt wäljatõttud kawade kohaselt. Sarnased manöwrid toowad ainult kahju; sarnased manöwrid on abinõuks, et sõjavägede taktiliste teadmiste tasapinda mahakiskuda, selle asemel et teda tõsta.

Manöwritel ei ole mingisugust mõtet wigu warjata, püüda neid surnuts waidida, häbeneda. Tuletagem meelde Rooma wanaõna „errando discimus“ — ekkides õpime.

Manöwritel peab igale ohwitserile wõimalus antama laialiseks algatuseks, walwates ainult selle järele, et lahingolukorrale loomuwastaseid tingimusi ei tekiks, s. o. korrektiwne korraldades kuulide ja mürskide täienduse alal.

Walwe- ja luurteenistuse harjutustel peab mõlemad pooled niisuguse seisuforda asendama, et nad manöwri ehk õppuse algusest üksteisest midagi ei teaks.

Ragu kõigis teistes asjus, peame siingi oma tähelepanu pöörama Lääne-Euroopa eestluse peale, loobudes Wene sõjaväe kurbadest kogemustest. Kes Wene sõjaväes on teenind, teab waga hästi, misuguseid mukkude näitlusi seal manöwrid esitawad. Üksteise wastu manöwriwad wäestitud kasutud pahatõhti foku leppida oma tegevuses. Mis kasu wõib tuua luure,

kui luurajal juba varemalt teada on waenlase asukoht. Sarnane teguviis ei ole tõsise töö vääriks, ta esineb töö simuleerimisena.

Samuti pole mingisugust mõtet walweteenistusel, kui meie teame, et wastane enne kella 2—3 tegewust ei alga. Walweteenistus põhjeneb just nimelt pünlikul walweloolekul. Ühefülgised õppused walweteenistuse alal peab määrustitkudest välja jätama, sest et neil vähemasti mõtet pole. Tähtis on näidata walweidõkete asendamise tehnikat; sellele peawad aga järgnema kahefülgised õppused.

Walweteenistusel on sedawõrd suur tähtsus sõjas, et teha sõjawäes taktilise ettevalmistuse peaosaks tuleb lugeda.

Seal, kus laskekunsti arendamise otstarbel mõistluslastmisi auhindade peale toime pannakse, peaks auhindu määrama ka eeskujuliku walweteenistuse eest. Tawilist on, et selle teenistuse tähtsusest kõit läbiimbunud oleksid — waremast kuni nooremmani.

Manöwüritel ja õppustel on kahjulik igasugune wastase eeltingitud äratahendamise suurte üfuste wäikeste gruppide näol, ehk, mis weel pahem, lippudega, ehk teiste sõnadega — kõit see, mida endises Wene sõjawäes nimeteti õppuseks „äratahendum wastasega“. Kui manöwürite, õppuste eesmärgina peab esinema filmamöödu arendamine maastiku ja wastase juhtes ja wastawalt selle ehk teise wõtte ja abindu walit ja kätitamine, kas suudab siis asjale kasu tuua jarnane äratahendum wastane, kas kõit see ei siisenda meisje täiesti ebaloomuliku ettekujutust sellest lahingpidist, millega meil tuleb kottupõrgata tegelikkuses.

Dmal ajal oli Wene sõjawäes suures aus polkownik Desch'i süsteem, kuid see süsteem esines täieliku balaganina. Mitmewärwiliised lipud ei suuda sõduri hinges neid tundmusi luua, mida välja kutsuwad kas wõi ebapaugud wastase pool.

Müüwisi õpetada wõrduks sellele, kui õeldaks ratsawälajale: „teie sõidate wälgaloppi ja kargate üle kraawi“, sel filmapilgul, mil ta sammude teed mööda liigub.

Bahatisti ei saa ohwitser manöwürist mingit kasu kas sel põhjusel, et temal nõutaw teooriline ettevalmistus puudub, ehk sel põhjusel, et temast kõrgemal seiswad üleamad ise oma osasid ei mõista juhtida, oma ülesannetest ei suuda jagu saada. Manöwüritel saamutakse kasulikke tagajärgi ainult siis, kui nad üles seatud probleemide raske juhtes läbimõeldud kindla tawu kohaselt toime pannakse, järelikult wähem keerulistelt ülesannetelt enam keerulistemale üle minnaks.

Selge on, et manöwür peab wastawalt differentseeruma, s. t. tema eel peab käima terve rida ettevalmistusharjutusi.

Prantsuse sõjawäes on tarwitusele wõetud niisugune kasulik järjekord, et igale manöwürile õppus kaartide peal eeldub. Harilikult nõutakse sellel õppusel olutorra hindamist, otsuse wõtmist ja kõitide korralduste tegemist. Tõsias on, et kõit suuremad lahingud, mis lääne rindel sündisid, eelmänguna mitte ainult kaardil, waid kogunigi maastikul läbi wõeti. Niisugune oli ettevalmistus enne weriseid katseid.

Õppused kaartidel peawad jündima peaaesjalikul talwisel ajajärgul; neid täiendama peab sõjalise määrguga. Kuid see ei eita ülemaaltoodud soowi.

Kõit need õppused ilmuvad baasina ohwitseri oskuse wäljaarenemisets, ilma millera ka teadmised ainuüksi oma wäärituse kaotawad.

Wäiksem kui teadus, mis täiendamist ei leia, mida ajajookul ei uuendeta, hakkab nõrgenema. Selles juhtes ei wõi erandit olla ka taktika alal. Muusikamees peab ennast iga päew harjutama, ratsawälajane tihti sõitma, ohwitser peab taktilisi probleeme otsustama kuni ta teenistusse jääb.

II.

Selmises kattes oli allakriipsutud nõue ohwitserite teoorilisel ja praktilisel ettevalmistada taktika alal. Waatame nüüd, misugune ohwitserilt nõutawast teadmistest kõige suurema tähtsusega on.

Et selle peale wastata, tuleb esiteks selgitada küsimus: misugune on ohwitseri ülesanne, misugused probleemid see ülesanne esile toob, misugused on nende probleemide tegurid ja misuguseid teadmisi need tegurid endasse haarawad.

Mõistagi, et kõit need küsimused sedawõrd keerulised on, et wäikeses kattes nende peale wastata õige raskest ülesandeks muutub.

Mis on ohwitser?

Ohwitser ilmub kõige pealt temale usaldud inimeste juhatajana, kaswatajana, elustajana. Inimeste, sõjawägede, s. t. inimeste kollektiivide juhtimine, korraldamine, toimine, katmine, arapaigutamine, terwise eest hoolitsemine, õpetamine, waimustamine, distsiplineerimine, ja, ümberpöördukt, oma wastase terroriseerimine, demoraliseerimine — see on ohwitseri ülesanne.

Selge on, et tähtsamana materiaalina, mille kallal ja millega temal tuleb töötada, ilmub inimene tema keerulise psüühikaga, inimeste kogu, psükoogiline organiseeritud jalk. Siit selgub, et ohwitser peab tundma inimese füüsilist ja psüühilist ilma, ta peab teadma füsioloogiat, psükoogiat ja sotsioloogiat.

Kuid ohwitseril tuleb tegutseda mitte ainult inimestega, waid ka loomadega, ja seepärast peab ta teadma üleüldist füsioloogiat ja bioloogiat.

Kas on meie seas palju niisuguseid, kes fätt südame peale pannes tunnistada mõitfid eelpool tähendum teaduste tundmist.

Mõningad ehk wastawad, et sotsioloogia weel wõrdlemisi noor teadus on, et psükoogia weel hiljuti metafüüsikaliste hüpoteeside wallast välja on jõudnud, ainult füsioloogia küllalt kindlal alusel seisab. Kuid nende distsipliinide noorust möödetakse saja-aastalise minewikuga, milline aeg küllalt pikk on, et muutund elutingimusi arwesse wõttes aastajajaga rööbastikku minna.

Inimese tundmine, s. t. tema elu tõe, tema moraalise tajapinna, õpetamise ja kaswatuise wõtete tundmine — kõit see ilmub üldisena, mitte aga spetsiifilisel sõjawälajana nõudena. Terwe inimfond hoolitseb oma ja omaeste terwise eest, juhib oma moraalist külge, kaswatab lapsi, hoolitseb enese ja teiste hariduse eest. Siit selgub, et mitte üksnes meisje, sõjawälajatele, waid ka kõigile teistele on waja füsioloogia, psükoogia ja sotsioloogia teadusi. Kuid selles juhtes patustawad kodanlijed keitkoolid samuti, nagu meie sõjakoolgi, kulutades nende küsimuste peale kas minimum aega wõi lugedes tarwilikumaks õpilasi ületoormata kasulikkude, kuid siiski wähem nõutawate distsipliinidega.

Selle sõjawäe kirjanduses, millest meie kõit oleme välja wõrsunud, mõitfime mõnigi kord lugeda katkeid, mis ohwitseridele ettepeadid nõudmise oma haridust täiendada, kuid kaugemale soowidest asi ei nihtunud. Kirjanduses ilmufid ka mõned teofed psükoogia alal — Dragomirowi, Golowini, Ismetjewi, Korffi ja Dr. Shumkowi sulest — kuid sõjakoolides psükoogiat ette ei loetud, üldiselt tema tähtsusest aru ei jaadud. Sotsioloogia küsimust kardeti kõne alla wõtta, jarnastades jeda teadust arusaamatuse tõttu sotsialismiga. Füsioloogia aseainena esines lihtsa terwishoiu õpetus, ja see oli kõit. Meie noor wabariikline sõjawägi peab teist rada sammuma, peab jälgima uue ajajärgu nõudeid, jättes maha wanad aratallatud teed.

Taktika uurimine ei wõi põhjeneda täiel möödul teaduslikul alusel, kui meie ei püüa baseeruda füsioloogia ja psükoogia andmeil; administratsiooni, sõjawäe organisatsiooni uurimus, mis sotsioloogia järeldustega ei affordeeri, esineb ainult poolikuna teadusena.

Kuidas suudame äramäärata ilma füsioloogia andmeid käsitamata, näituseks, sõduri kandekoorma äärmist raskust, rännaku kiirust, päevateekonna ulatust, puhkuse, toiduvõtmise, magamise aega. Mõistagi võime anda siin valmis retsepti, mis millegile ei põhjene — ja ainult. Meie harjutame endid võimlemises, marsimises, wehlemises, kuid küsime endalt, kas ostame neid eriteadusi õigele alusele seada ilma lihaste, joonte, närvide struktuuri teadmata. Kas suudame, tohime seletada, mispärast peab sihtimise juures üks silm finni pigistub olema, ilma et meie nägemise orgaani omadusi tunneksime; ehk lihtsalt ütleme, et niiviisi foodjam on, ja lõpetame sellega.

Mispärast ei või hobust rännaku algusega tohe hoogsale käigule sundida, mispärast ei või voorimehe traavi liikuda j. n. e.

Kas sõda üldisena ja lahing erandina ei ilmu keerule psüholoogilise nähtusena. Kogu nüüdseaja taktika keerleb psüholoogia valdkonnas, kogu sõduri ettevalmistus põhjeneb tema hingelise ilma mõistmises.

Iga ohvitseri kohuseks on sõjavägede õpetamine ja kasvatamine ja peale selle nende juhtimine lahingus. Ta peab endinema oma alluvate hingeliste läbielamiste võimustandjate, ta peab galvaniseerima nende vaimu.

Ohvitseri peal laub ka sotiaalne ülesanne: rahvas usaldab tema kätesse oma paremad pojad. Eespärast on ta kohustatud hoolitsema, et kõigi sõduri intellektuaal-omadusi tõsta ja arendada, aga mitte nende omaduste mahapurumiseks kaasa töötada.

Kuid vähe on sellest, et sõduri kui üksiku indiviidi psüühilist külge mõista; peab mõistma ka kollektiiv-ühtsuse, sõjaväe massi psüühikat.

Psüholoogia andmed on tarvilikud, on nõutavad nii sõjavägede kasvatamisel kui ka nende juhtimise alal. Tuitsoone lõõgitsid tunneb hõlpsamini arst kui mõni teine harilik inimene; samuti hõlpsamini haarab tähtsa psüholoogilise momendi lahingus ainult see inimene, kes hingeliste nähtuste seadusi mõistab.

Regurid, mis sõjaväe võimsust ehk nõrkust esitavad, ilmuvad sünnitutena samasugustest rahva omadest. Sõjaväe olu peab ligidalt affordeerima rahva eluga. Mõistes seadusi, millede najal juhtida võib ühiskonna organismi, — mõistame seadusi, milledega juhitakse sõjaväge.

Sõjateadus on eriala sotsioloogiast ja sellega on seletatav selle viimase mõistmise nõuetarvus.

Kõigi nende küsimuste juurde katsume võimaluse korral ühikasjalijemalt tagasi pöörata.

Kellelt peame õppima.

J. L.

Siljutine suur ilmaõda on sõjakunsti ja sõjatehnika viinud kõrgele arenemise astmele sõjast osavõtnud Väände-Curoopa suurriikides. Püüdes tutvuneda nende saavutustega ja järeldada kõige kultuurilijemaile maa-tele sel alal, tuleb meil otustada, misuguseid riike võtta eeskujuks endale.

Juba alguses tohib iseenesest arusaadavana, et tuleb õppida neilt riikelt, kellelt võime loota abi sõja puhul, kes meile annavad sõjariistad, moona ja varustuse, kes meie sõbrad on. On loomulik, et saades neilt sõjariistu, me ühtlasi ka küsime neilt, kuidas neid tarvitada tuleb. Si lähe meie, näituseks, tähtsede lahingtegevust õppima teistelt kui inglasele, sest keegi ei mõista paremini ümberkäia nendega, kui nende loojad ise.

Saksamaale seijame me ülitatavana seinana ees, olles taktisuseks tema ammuagelele tungile idasse, Venemaa poole. Saksamaale oleme me üleaurused. Mingsugust toetust — kõige vähem sõjalist — tema

poolt pole meil keegi kunagi lootnud. Saksamaa desarmeerimine läheb hoorikkalt, tema sõjatehnika arenemises ja edus on tulnud seisak. Juba ilmaõda lõpul, tema viimisel staadiumil, olid liitlased tehnika poolest jakslastest ettejuudnud.

Meed harutused lubavad järeldada, et meie edasi-püüdmisses ei saa olla eeskujuks Saksamaa. Muidugi on selleski asjas väljavõtteid, nii näituseks Saksa miinipildujate juhtes; miinipildujate asjanduses seisab ta samuti esimesel kohal, nagu Inglismaa tähtsede ja Prantsusmaa lennu asjanduses.

Kuid võtame ka asja teisest küljest.

On olemas vähe eeldusi, vähe pinda sügavamale sõpruse tekkimiseks jakslastega. Aastajadade eest tulid jakslased Baltimaale, aastajajad elajid nad siin, ning sein nende ja maa põliste elanikkude vahel tõusis ikka juuremaks, waen kasvas teravamaks. Nii oli see kuni viimse ajani, kuni viimaks vabadusõda sellele lõpu tegi. Samuti omis asumaades on jakslased jäänud võõraiks nende valitsuse all olevalle rahvale, ja viimised on tunnud end nende waenlastena. Pidades end isejuguseiks äravalituiks, ei ole isandad püüdnudki sobitada sõprust ja lähenemist.

Teistiti on olnud inglase juures. Waatame, kuidas nemad ümberkäivad rahvastega, kelle juures neil oma huvid on. Näituseks, peab olema midagi, mis Indiat tema 300-miljonilise elanikkude hulga seob Inglismaa külge ja mis indude polke sundis mõtlema üheskoos inglasega jakslaste vastu. Põhjus on selles, et inglased ei ehitand müüri endi ja kohaliku rahva vahel. Säl on tõsijelt püütud luua sõbralikku wahelorda ja läbikäimist. Ihu wärw („color quotion“) kaotas tähtsuse. Püüti waid laialilaotada haridust ja tõsta kultuuri. Mutedi juur hulk koole, kust wälja tulewad kohaliku rahwa jooft offidentalistid, kes tutvustawad oma rahwa laiemaid hulke läänemaadega, nende teadustega, kunstiga, poliitiliste doktriinidega ja taubandusega.

Paljud inglased wõtawad endile kohaliku rahva hulgast naifi, ning paljud Englise neiud lähewad mehele indudele.

Ülikoolides, kest- ja erikoolides on õpejõud kohaliku rahva hulgast; nad on kaswand Englise kultuuris, kuid on jäänud oma rahwastundele ustawaks ja on ainult sõbrad inglastele.

Eht waatleme kõne all olevate riikide sifemist olu ühenduses sõjaväega.

Tänini on jäänud võõraiks meile Saksa sõjaväe kalduused ses mõttes, nagu nad praegugi weel aset leiawad ohwitserkonna eraldumisenä teistest rahwastest. On jäänud endiseks nende ideoloogia; nii nagu ennegi, tundub Saksamaal ohwitseride eraldumine teistest, mis on jaanud otsekui ohwitserkonna usutun- nistuseks. Ollakse harjund rõhku panema selle peale, et ohwitser suurte tähtsust annaks oma erandlikule seisukohale teiste hulgas.

Selle vastu ei saa jätta toonitamata, kui suur tähtsus on lähedasel, sügawal ühendusel rahwa ja ohwitserkonna hinge vahel. Silmaspidades, et nüüdse- aja sõjad on kogu rahwaste heitlused, ei ole ülesanne mitte selles, et luua eraldub sõjaväelaste klassi, waid selles, et anda laialistele kihtele, kogu rahwale, sõja- wäelise hinge ja sõjakuuse waimu. Nii siis, püüd peab olema sinna poole, et sõjalise waimu kandjad ei eraldaks end teistest rahwastest, waid et nende ohwri- meelsus ja isamaalhus woolaks kõigisse.

Meie ajal on rahwas ja sõjavägi üks. Tsiwili- jassiooni, tehnika ja tööstuse arenemine on meid selleni wiinud. Wanasti mõis sõjavägi minna kaugele ära omaft kodumaast, kaotada ühenduse temaga ja siiski sõdida (näituseks Napoleon Egüptuses). Kuid praegu peab maa ja rahwas iga päew tooma oma tööstuse

määratumad saavutused sõjaväele sõja pidamiseks: ühendus nende vahel peab olema kõige lähem ja tihedam. Ja selleks, et võitu saavutada, ei jätku enam sellest üksi, et sõja piirkonnas pääle rõhuda vastase sõjariistus jõule; on vaja veel korratuse viia waenlast sõjaväe seljatagune, waenlase rahvas, tarvitades selleks õhulaevastikku, et tungida kaugele seljataha varustusteiskohade, sõjariista vabrikute ja koonduskohade kallale. Eht nagu jakselased tegid ilma sõjas wenelastega, kui nad oma agitaatorite kaudu langetasid nende väeosade moraali.

Nii näeme, kuidas sõjakunsti arenemine, sõjakunsti uued horisondid on teinud rahva laialijemadki hulgad waenlase jõupingutuste märgilauaks. Sellel põhjendel viide: sõjavägi ja rahvas on üks, sellest selgubki tarvidus lähemat vaimlist ühendust luua juba rahu ajal sõjaväe ja rahva vahel.

Prantsuse sõjaväes, eriti praegu, pärast ilma sõjas läbielatud raskusi, kannatusi ja hädaohte, on ohvitseride ja sõdurite vahel teineteisest arusaamine ja ühistunne iseäranis edenend. Ühlasti ka lähenemine ja ühistunne sõjaväe ja rahva vahel.

Pääle ilma sõja võitmist on liitlased peremehed. Kuid tuleb äramärgida, et nad ei ole jäänud mureta rahulolemissse iseendaga. Säär töötabse edasi sõjakunsti ja tehnika arendamise kallal agarusega, millest meie, võib olla, midagi ei tea. Päärlegi ei ole kahelda, et liitriigid sõja lõpul ja praegu tehnika ja sõjariistade poolest olid ettejõudnud jakselastest.

Tehnilises mõttes kõige paremini on varustud Inglise vägi. Meiegi peame eeskujul võtma nendelt, kes sõjakunsti ja tehnilises arenemises eesotsas sammuvad. Päärlegi on nad sõbralikud meile, ei osuta meie vastu agressiivust ja häda korral aitavad meid. Ja see lähendab. Meie isetsesvuse võitluse algusest pääle on juhted Inglise ja Prantsusmaaga hääd olnud; neid tuleb süvendada veel vaimlise ühendusega ja teadmiste ning oskuse ammutamisega neilt.

Momendi meeoleolu vägedes lahingväljal.

Jean des Vignes-Rouges.

„La Revue d'Infanterie“ jaanuarikuu 1921. a. numbrist tõlkinud A Koern.

Õgale ohvitserile, kes sõja ajal sõdurite hulgas elanud, on vastuvõetav selge, et moraali tähtsam element on „momendi meeoleolu“, mis väeosas valitsemas, see on ideede ja tundmuste kokkuvõte, mis väljendub ja vastu võetud väeosja moodustava enamuse poolt.

Sõdur allub tõesti sügavalt inimestele, mis tulevad kollektiivi poolt, mille keskelt ta elab. Tema ideed, tema tegemine, tema üllalpidamine, tema tundmused isegi muutuvad vahetpidamata suggestioonide mõjul, mis välja lähewad tema naabritest. Julgus, hirm, millest oleneb võit eht kaotus, on suuremalt osalt kollektiivsed nähtused, s. o. et inimene nad üle elab enamail juhtumisel, seepärast, et ta on „külgehaffavast julgusest“ kaasa kistud eht kaasa viidud paanikast nagu õlekõrs.

Õgegi väljaspool juhtumisi, kus julguse eht kartuse emotsioonid on maksimumaalse intensiivsusega, annab kollektiivi mõju isiku peale end samutigi tunda, juhtides tema „moraali“ optimismi eht pessimismi poole, ujalduse eht lootuse kaotamise poole. „Momendi meeoleolu“ väeosas töötab alati, muutes sõdureid vahvaiks või kartlikkaks.

Õgale, kes tahab moraali peale mõju avaldada, ei ole misgi kasulik, kui teada, kuidas teivad ja arenewad momendi meelesõud väeosas ja praasjalikult, kuidas selle väeosja juht võib neid muuta ja juhtida.

1. Momendi meeoleolu tingimused.

Arwurikkad psühholoogid, Les Tarde, Gustav le Bon, Durheim j. t. näitavad, et inimene omas harilikus elus taotab alati tundmuste ja ideede kokkuvõla ümbrusega, mille keskelt ta elab; sümpaatiat, järeldamist ja praasjalikult masside psühholoogia seadused on tuttavad. On kasutada neid uuesti korraldada.

Kuid on kohane tähendada, et kõit nende autorite poolt märgitud põhjused, mis muundavad harilikku inimest „sofialiseks jaaduseks“ eht käivaks automaatsiks, nende õpetlaste üteliste järgi, mõjuvad palju enam veel sõduri peale lahingväljal.

Tõesti, vaatame inimest, keda sõda on välja kiskunud tema kodust, perekonnast, tegemusest ja tuhandest väikest harjumusest. Suba oma harilikus miljõds omandas see isik tihti enesele teadmata ideesid, mida kuulis väljendatuina oma ümber.

Õles võimetu moodustama oma isiklikult arvamist arvamata hulga küsimuste üle, mida esitab elu järeldamatat poliitika, moraali, kirjanduse, praktilise üllalpidamise j. n. e. kohta, leidis inimene, et on palju soodsam mõelda ja teha nii „nagu kõit teised“, järgneda moele, harjumusele, avalikkuse eelarvamusele, oma naabrite nõuandmisele, oma ajakirjale j. n. e. See vastastaks teda mõtlemiss väewast, tema üllalpidamisel on enam võimalusi olla kõige paremini vastaw olukorrale, seepärast et see on ühtlane enamuse omaga.

Lahingväljal avaldab oma arvamist kujunemise võimatus veel suuremal määral. Kõige pealt allub inimene mitmesugusele emotsioonile, mis enam eht vähem tema õtustamise võimet muundavad; siis tumeb ta end haaratuna lõpmata temast mõõda ruttawate sündmuste wahel.

Mis tähendawad need väeosade liikumised, need suurtükiväe asetused, need raskaväe, wooride ja rongide minekut ja tulekut? Mis pärast tungitakse peale? Mis pärast ei tungita mitte peale? Milline on selle lahingu tähtsus? Need on küsimused, mida sõdur enesele vahetpidamata ette paneb. Õgegi siis, kui ta on kindlasti õtustanud mitte millegist välja teha, mitte püüda aru saada, tahab ta kõige peale vaatamata „õlukorras selgesti näha“. Kuid samal ajal saab ta aru, et tema deduktioonid, tema mõtlemised on võimetud andma temale küllalist seletust; ta ei julge usaldada end ideedele, mida õlesleidis täiesti üksi oma isikliku mõtlemiss; selgitawad allikad, mis temal olemas, on puudulikud; ta püüab ta iseneisest mõista teada saada, mis teised mõtlewad; ta kuulab nende arvamisi, annab oma väikeid nõuandmisi, kuid kõige pealt on valmis järgnema enamuse arvamisele. Mitte ainult tema „teadwusetus“ ei wibreeri kokkuvõlas ematsiooniga, mis teda ümbritsewad, sümpaatiat seaduse järgi, waid veel kogu tema terve mõistus hüüab temale: „Tarkus seisab selles, et mõelda ja tegutseda nagu teised, see on veel kõige parem abinõu mitte ehtida.“

Sellest on arusaadaw, millisena kaasajastuwana eht rõhuwana jõuna esineb momendi meeoleolu. Kui sõdur ümbritsewa arvamist järgi õtustab, et kõit tema kaaslased on täitund pealetungi waimuga, on ta rahustatud, sest ta teab, et tema jõupingutustele waenlase vastu teised kaasa aitawad, et teda üksi ei jäeta. Selle vastu, kui ta walitsewa arvamist järele õtustab, et tema naabritel ei ole tahtmist wõidelda, et nad, wõib olla, attakeeriwad nõrgalt, kui saabub filmapiik tungida wastase peale, siis paistab temale täielisena absurdina

üksi edasi minna, mis kaalub tema, üks lääbus wastaste massi ees? Teda kiusab mõte, et olla julge täiesti üksi, tähendab mängida lollise oja.

Nii on lahingvälja vägedes kõiksugu „jutustused“, „legendid“ ja kuulujutud väga armurikkad. Kõik memuaaride autorid märgivad selle nähtuse. Iga kartlit sõdur püüab teiste arvamist teada saada, et oma ülalpidamist toetada viia sellega. Uudiseid, mis laienevad haruldase kiirusega, otstakse väga suure ahnusega ja nad tõstavad ehk juruvad maha moraali, nagu päike või põhja tuul muudavad termomeetri seisju.

2. Momendi meeelolu loojad.

Momendi meeelolele võivad olla aluspõhjuseks tõelised faktid ja ideed; kuid neist kollektiivse poolt moodustatud ettekujutuses on need tõelised faktid väga tihti vägistatud, laiendatud ja muudetud. Analüüsi abil võib siiski üles leida selle töö anonüümseid kaastöölisi: kuulujutu ja uudise, mis andsid kollektiivsele algärituse, loojaid.

Need on kõige pealt tundlikud ja elava ettekujutusega isikud, kelle rahutu waim alati otsib mõtet sündmusile. Kõige vähemagi sündmuse juures ehitavad nad hüpoteese. Kas nad on kohanud kindralit, kes murelik välja nägi, otsekohe järeldavad nad, et „asi läheb halvasti“, ja ütlewad seda igalpool; selle vastu, kui nad kuulwad ükskõik millises jultemises, et 300.000 wenelast parajasti Marjeille's maale tulid, kohe kuulutawad nad otustawat võitu tulemas.

On ka kiitlejaid, kes tahawad maksu mis maksab näidata end hästi informeerituina. Osa jaladuse pühendetu, kes uudiseid toob, see on üleolek, mis neile föbistawat maitseb. Et omada mõnu, auditooriumi oma kuulutuste weetluse all hoibes, mõtlewad nad välja ükskõik mis — kolossaalseid võite või kaotusi. Teised vägistawad tõelisi fakte dramatiseerimise tarvidusest. Nad on kuulnud, näinud, et üks asumaade bataljon on sektori jõudnud; see lihtne sündmus, täpepealt jelt seltsimeestele edasi antud, ei ärataks palju emotsioone, nad saawad sellest aru, tundes tarvidust üllatada, suurendawad nad sündmuse, mida teawad; asumaade bataljonist saab sel kombel diivis või korpus. On tarwis tähendada, et see tung suurendada ja dramatiseerida, omame inimese loomule, on erilist elaw harimata peade juures, kes wähe harjunud kriitiseerima omi tähelepanekuid ja teadmisi. Romaani — sõljetooni lugemine teiselt poolt on arendanud teatavate isikute juures romantilist maitset nii kaugele, et mõned pead eelistawad müsteerilisi seletusi, mis äritawad ettekujutust palju rutem kui korrekst ja tülm põhjendus. On isegi ära näidatud, et mõni wäljamõtetus, mis romantilise wormi all esitub, palju rutem propageerub kui tõde, mis teaduslikult tõestub.

Momendi meeelolu loojate hulgas peab eriti nime-tama isikuid, kes omawad teatava oja autoriteeti; prestiih, millega nad ümbritsetud, usaldus, mis neile antakse, teawad seda, et nende ütletule antakse seda suurem tähtsus, mida kõrgemal nende awalit tööpõld seisab. Generalisimuse fulmude fortjutamine, lause nagu: „Ma näriu nad ära“, „pikk, raske, kindel“, mida loetakse maršhal Joffre'i omaks, võiwad aluseks olla momendi meeelole.

3. Kuidas tekib momendi meeelolu.

Sõdur — peaaesjalikult kof — minnes produktide järgi, kuulis räägitawat, et üks senegallaste bataljon peab sektori tulema. Kattasõitja, polkorniku kästjal, on temale ütelnud, et itaabis tehakse palju tegemist kaartidega. Kof on kogunud teateid selle korralduse üle. Oma temperamendi, oma tundelikkuse, oma imes-

tust äratada, kitleda tahtmise järgi muudab ta need „olefõred“ jensatsiooniliseks uudiseks. See on harilikult tema, kes kuulutab oma kaewikute seltsimeestele: „Boll alustab warsti pääletungimist.“ Momendi meeelolu sünnib. Tihti kahtleb kollektiivsus neid vastu wõtta. Nii palju kordi on teda petatud, waleuudiseid andes. Teadete toojad seltsimehed on skeptilised, nad naerawad tema üle, kuid tagamõttega niuwii jundida teda oma „olefõri“ kindlaks teha, sest uudishimu ajab neid taga. Olles mängus puudunud, toob kof oma au välja, et õigustada oma uudiseid; ta kuhjab tõendamaid üffitasju oma ütletule tõestamiseks. Ta tahab tingimata, et tema tähelepanud faktide seletus wõidak. Mõnikord isegi tarwitab ta kawalust, ta teeb nii, nagu oleks ta oma seltsimeeste uskmatusse pärast rõhutatud, ja jätab oma seletused korraga seisma. Uudishimust aetud, paluwad teised kohe jättata; ta annab siis järele ja jättab oma jutustust: staabi sekretäär on temale ütelnud, et oodatakse lastemoona ronge, üks suurüükwäe ohwitser on awaldanud, et rased suurüükid on juba kohale jõudnud j. n. e.

Kui kord need detailid on antud, wõtab kollektiivsus nad üks ühe järele vastu, lisab selgitused juurde, silub neid, iga inimese töbtades kaasa ideede loomisel, mis waldawad nüüd kõiki päid.

Momendi juhuste, momendi meeelolu loojate pessimismi ehk optimismi järgi hakkawad wäeosad uskuma, asjaoludele wastawalt, et neid paisatakse mõttetumasse pealetungimisse ilma suurüükwäe toetuseta, ärawõimatute kaemikute vastu, ja et nad on juba ette ohwerdud... Ehk jälle wastupidi, et pealetung on erakorraliselt kerge, et pealetungivate abelikkude ees on tugewad liikwad kaitjed, mis ülekulwawad kogu wastase, et kaotusi karta ei ole ja et neid wahetakse ära kohe pärast pealetungi.

Zoomulikul harilik wäeosja hingeline seisuford on tähtis faktor orientatsioonis, millise wõtab momendi meeelolu. Wäsinud, rõhutatud ja halvasti toidetud wäeosja, millel äsja olnud juured kaotused, wõtab kergegi vastu kogu pessimistliku külgehakkamuse. See vastu, eeskujulik wäeosja, mis juba kaua puhkusel, mis wiimase pealetungi ajal on wõitnud kergesti tähtsa punkti ja selle eest tasu saanud, muudab uue lahingu teate optimistlikuks momendi meeeloluks.

(Järgneb.)

Wäljamaa sõjawägedest.

Saksamaa praegune sõjawägi.

Huwitatu.

Sõjawäe täiendamine ohwitseridega.

Wana keiserliku sõjawäe asemele, mis oli laialis-pillatud, oli tõusnud demokraatlik sõjawägi — Reichsheer — ja pidi enda täienemise ohwitseridega alistama muudatule uute aegade suhtes.

Enne sõda oli ohwitseri elufutse Saksamaal, nii welda, keelatud tehmemast seisusest noortemeestele.

„Ohwitseride aspirandid“, ütles keiserliku kabinetist 29. märtsist 1890, „peawad wõrsuma ümbruskonnast, kus walitsewad ülewad tunded, mis on kõigil aegadel waimustand ohwitseride korpusst. Kõrgest joost perekondade järeltulijate kõrwal, minu wahwate ohwitseride ja ametnikkude poegade kõrwal, näen ma oma sõjawäe tulewiku wäärilistena kindlustajatena veel kodanlike klassi noorsugu, kodanluse, kelle auwäärt perekonnad on hoolitsemud selle eest, et istutada neisse armastust kuningja ja isamaa vastu, otsekohe kalduwuse sõjamehe elufutsele ja kriitliku kaswatusse.“

Teisest küljest, kandidaatelt nõuti teatud jissetulekuid, varandust. Ecsus ja varandus olid ühelajal teadmiste ja kasvatusega mõjuvad ohvitseride kandidaatide valitful. Lõpuks korpusse ülem oli keisri ees vastutav oma väeosa täiendamise ohvitseridega, ja kandidaat pidi alitsuma hääletamisele polgu ohvitseride poolt, milles ta teenida tahtis.

Sõjaväe täiendamine ohvitseridega enne sõda oli kindlustatud üheltpoolt sõjakoolide kasvandikkudega, kes peaaegu kõik olid ohvitseride pojad, ja, teiselt poolt, mõnede siiviil-õpeasutuste kasvandikkudega (gümnaasiumid, ülikoolid). Ükskõik, kas ohvitseri kandidaat sõjaväelaste seas tõusnud (cadet) või siivilistide hulgast (Fahnenjunger), pidi tema, et saada ohvitseri nimetuse, läbitegema järgmise. Pärast seda, kui 17 aastat wanaaks jaanud ja läbiteinud eksamid tähtsamates hariduse alades, läks kandidaat polku vähemalt 5 kuuts, j. o. ajaks, mille järele äraandis eksami sõjaväelistes wõimistetes. Kui eksami edukalt kordalainud, tõsteti teda lipniku aukraadi ja saadeti sõjakademiiasse kaheksakuulise kursuse läbitegemiseks. Kursuse lõpul tegi ta ohvitseri eksami, pärast pööris tagasi oma polku. Polgus, pärast 2—3 kuud, jai ta oma polgu ohvitseride nõusolekul (hääletamisel) kõrgenduse aukraadis. Kandidaati ei wõidud wastuwõtta, kui suu-rem osa ohvitseri hääletas tema wastu; ent kui wastuhääletajad on vähemuses, siis otustab korpusse ülem, kas tema kandidatuuri anda keisrile heaksarvamiseks, või mitte. Kandidaat wõis saada ohwitseriks, kui ta umbes 18½ aastat wana ja kui ta oli saanud 15-kuulise sõjaväelise kaswatuse.

Ei süüd, ei warandus, ei teadmised ei olnud küll. It selleks, et saada ohwitseriks. Saksa ohvitseride korpus, mis kadestalt suletud oli, kaitstes end, walides ise omale liikmeid ja keeldudes wõtmast oma seisusse kõiki, kes oma lottsiaalse seijukorra, isiklikkude ideede, ijeji religiooni poolt näis mitte wastaw olevat moraalsele tingimustele, mis nende juures traditsiooniks oli: au kultus, truudus keisrile ja Suur-Sakamaale, ohwimeelsus, oma tulewase seijutoha üleoleku tundmine rahwa hulgas — niisugused olid päämised omadused, mida ohwitseride korpus tahtis näha kõigis kandidaates, enne kui neid wastu wõtta oma seisusse.

Kuigi, nagu me praegu nägime, Saksa ohvitseride korpusse täiendamine näib olevat praegusel filmapilgul demokraatiseeritud, siiski leiame kõrgema juhatusse direktiivides püüdmiist ja hoolitsemist, et ohvitseride korpusseft teha wäljawalitute korpusse, mis wäärt endiseid aegu, nii et on õigus küsida, et kas walik, mis tehakse kandidaatide wahel, ei wõta demokraatlise iseloomu ohwitseride täienduselt.

Ühes ministri käsus Reichswehrile öeldakse: „Mida wäiksem on sõjanõu, seda enam läbi-proowitud peawad olema juhid. On wõimalik nimetada ohwitserideks ainult esimesejärgulist elementi.“

Sõjakoolide päämine ülesanne, koolide, kes peawad andma ohwitseri — üttele Saksa sõjaväe ametlik hääletandja — seisab selles, et sisseistutada tulewafile ohwitserile nende elufutjelist ideaali ja arusaamiist seltskonna hääolust; see ülesanne seisab selles, et teha nendest suurtõugu inimesi, kes omas sõjamehe waimus suudawad haarata au ja kohuse kontseptiooni.

„Need koolid panewad aluse ohwitseri korpusse moraalsele ühtlusele. Nad peawad olema isamaalise waimu templiteks; nad arendawad oma kaswandikkude südameis ohwimeelsust ning murdmata truuduse waimu kohustuste täitmisest, mis peab äratama neis isamaa-armastust ja armastust Saksa rahwa wastu. See waim oli teguriks, mis andis nende tööle kogu wägewuse ja jõu, kui rahwa huwid olid mängule pandud, ja mis lubas neid saada hoolimataks, põlglikuks egoistlike, isiklikke huwid jälgivate, ettewõtete wastu.“

Kuidas wõtleb Saksa sõjaväe juhatus luua niisuguse wäljawalitute ohwitserkonna? Kõige päält andes temale äärmiselt põhjaliku sõjalise hariduse; nagu praegu ette näha wõib, jaab siit peale tulewikus ohwitseri kandidaadi teenistuse kõik järgmine:

Esimene periood: poolteist aastat teenistust wäeosas sõdurina ehk alamohwitserina.

Teine periood: kaks aastat sõjakoolis (selle aja jooksul veel lühite aeg wäeosas).

Kolmas periood: pool aastat teenistust wäeosas.

Kandidaadi ettevalmistus nõuab siis neli aastat, selle äranägemise järele faaksid esimesed kandidaadid ohwitserideks mitte warem kui 1924. aastal. Ollakse sunnitud, seda aega odades, tarwitusele wõtma abinõud 1920. ja 1924. a. wahel sõjaväest lahkuwate ohwitseride ajemete täitmiseks.

Riigikaitse minister on wäljarehendaud umbes 450 selle aja kestes wõimalikku wakansti. Tema loodab need 450 wakansti täita ülendades 450 uut ohwitseri, kuid mitte korraga, waid jaotutena kolme ühesuguse osasse (ülendusse). Ohwitseride kandidaatel sellest kolmest ülendusest tuleb läbiteha sõjakooli lühendud kursus — ülemineku kursus — mille kestvus arwatakse wälja filmaspidades järgmiste ülendamiste tähtaegi.

Esimene ülendus, mis täiendab 1. aprilli 1920 kuni 31. märtsi 1922 perioodi wakansti, on läbiteinud 1920 a. wõikuuilise spetsiaalkursuse. Teisel ülendusel, mis peab täitma wakansti perioodil 1. aprillist 1922 — 31. märtsini 1923, on läbitehtud spetsiaal 5-kuuline kursus 1920. a. ja tuleb veel läbiteha teine 6-kuuline kursus 1921. Kolmandama ülenduse alla kuuluwail tuleb läbiteha kuuekuuline kursus 1921. aastal ja 10-kuuline normaalkursus 1922. aastal. Nad täidawad wakansti 1. aprillist 1923 — 1. aprillini 1924.

Kandidaate sellele ülemineku ajajärgule otsitakse järgmisest kategooriaist:

a) Wana armee „Fähnriche“ (lipnikkude) ja „Fahnenjungerite“ hulgast, kes on astund teenistusse kawatsusega ohwitseriks saada;

b) wääriliste alamohwitseride hulgast.

Millises proportsioonis riigikaitse minister walib kandidaate neist kahest kategooriaist? Milline on osa, mis hoitakse alamohwitserile alamast seltskonna kihist ja wabariikliku mõtte awalikkele poolehoidjale?

Riigikaitse ministri dekreet 20. jaanuarist 1920 märgib ära 100 wakanstist maksimum 30 alamohwitseride jaoks kategooriaist b), kes juba tagajärjekalt äraannud ohwitseri eksami ja wastawad tingimustele, mis esitud ringkirjas 31. märtsist 1919.

Kui juurdleme seda ringkirja, siis märkame, et mainitud alamohwitserid selleks, et saada ohwitseride kandidaateks, peawad olema sõja kestes frondil täitnud ohwitseri kohuseid mitte vähem kui kuus kuud. Ent on kindel, et neid sõja ajal ei oleks määratud nende kohuste täitmisele, kui nad ei oleks olnud wastawad moraalsele nõudeile, mida esiteti wana korra ohwitserile. Nii siis wõib öelda, et alamohwitseride kategooriaist b) samutiigi kui kõik „Fähnriche“ ja „Fahnenjungerid“ kategooriaist a) on wana reishiimi kandidaadid.

Kuid veel suurema tähtsusega asi — ohwitseride hääletamine, see wana reishiimi ohwitserkonna püha eesõigus on alalhoidund muudetud kujul.

„Enne kui paluda kandidaadi nimetamist, peab korpusse ülem oma ohwitserkonnale andma wõimaluse seijukoha wõtta selle kandidatuuri asjus.“

Kui mõnel ohwitseril on wasturääkimist ülesäetud kandidatuuri wastu, peab ta seda firjalikult tegema. Igauks tema ülemoist annab oma motiweeritud arwamise selle wasturääkimise kohta. Minister otustab.“

Praegune Saksa ohvitserkond, mis seisab koos wana torra ohwitserite, wõib aimult jattata oma diguste kaitsemist nagu ennegi.

Saksa ohwitserkonna demokraatiseerimine ei näi sugugi weel hästi kindel olewat.

Kuidas asi ka oleks, kurgused ohwitseri kandidaatele on algand 1920. a. fewadest mitmes sõjatoolis, nimelt:

Jalgwäe kool (München ja Wünsdorf);

Ratsawäe kool (Hannover);

Suurtükiväe kool (München).

Neid koole juhib õpeinspektor, kes allub Heeresleitung'i ülemale.

Jalgwäe koolis on kaks kurgust: esimese aasta kurgus Münchenis, kolmanda aasta kurgus Wünsdorf'is.

Kooli juhtim personaal on järgmine: direktor — kindral-major (kooli ja teise aasta kurguse direktor), ooberst (esimese aasta kurgusel).

Õpetajate personaal: esimesel aastal — kuus kõrgemat ohwitseri, 11 kaptenit, 2 intendanti; teisel aastal — viis kõrgemat ohwitseri, seitse kaptenit, neli leitnanti.

Administratiiv personaal.

Õppuste juhataja personaal (kuulipilduja ja juurtüki asjandus, miinipildujad, ratsawägi, sibe) kõige tarwilitu materjaaliga.

1920. aastal, mis oli ülemineku aastaks, peeti mõlemad jalgwäe kurgused Münchenis ning kestisid 5 kuud (juunist kuni nowembrini).

Teise aasta kurgusele on wõetud ohwitseride kandidaadid kõigist wäelikest (kokku 106) ja nad peawad moodsustama esimesi ohwitseriks ülendatawaid, kellest kõnelesime eelpool.

Esimese aasta kurgusele wõeti kandidaate jalgwäelasi teiseks ülendamiseks, kandidaate, kes 1921. aastal wõtawad läbi kuus kuud wältawa kurguse Wünsdorf'is.

Müncheni jalgwäekooli õpetawa 1920. aastal.

Müncheni jalgwäekooli esimese aasta kurguse kawa üldistes joontes oli järgmine:

A. Päämine kutscharidus.

- 1° Ohwitseri ülesanne riigis ja eriti:
 - a) õpetajana ja kasvatajana;
 - b) juhina uues sõjawäes.
- 2° Mitmesugused wäeliigid.
- 3° Mitmesugused juhatused astmed ja nende tegewused.
- 4° Wormiriided.
- 5° Karistused.
- 6° Eõja digus.
- 7° Usaldusmeeste ülesanne, kaebuste sisseandmine.
- 8° Saksa sõjawäe arenemise ajalugu suure Kuurwürsti ajast alates.
- 9° Uue sõjawäe mõte ja ülesanne.
- 10° Alalised sõjawäed (wabatahtlike wägi ja rahwuslik wägi, miilits, politsei, shandarmiwägi j.n.e.).
- 12° Noorsoo kasvatus (selle tähtsus).
- 13° Eõjawäeline kirjawahetus (teadaanded, wahetirjad, käsud j. n. e.).

B. Eõjawäe administratsioon.

- 1° Administratiivafutused: koosseis, ülesanne.
- 2° Ametnikkude ja erateenijate seisuford sõjawäes.
- 3° Päämised põhimõtted sõjawäe warustamises palgaga, toiduga, riiega, sõjariistadega ja forteriga. Eõduri digused Reichswehris.
- 4° Arstline abi sõjawäelastele ja nende perekondedele.

- 1° Korpuse ja üfusse ülema ülesanne: digused ja kohused.

C. Kodaniku teadus.

Konstitutsiooni digused:

- 1° Konstitutsiooni tähtsamad mõisted.
- 2° Saksa impeerium: suhe impeeriumi ja sõjariitide wahel.
- 3° Impeeriumi organijatsioon (president, walitus, Riigipäew, Riiginõukogu).
- 4° Seaduseandlus.
- 5° Kodaniku põhioigused.

Administratiiv digused:

- 1° Riigi wõimufandjate hierarkia ja nende kohused.
- 2° Kohupidamine.
- 3° Finansirid (budjet, maksud, nende jaotus ja sisseandmine).

Sotsiaalpoliitika:

- 1° Sotsiaalpoliitika iseloom ja arenemine. (Tööliste-klassi tekkimine; sotsialistide doktriin; Saksa sotsiaal-demokraatia; Saksa sotsiaal-seadusandlus 1860. aastast.)
- 2° Tööhoolekann (töö aeg, 8-tunniline tööpäew, iga-nädaline puhkuspäew, terwishoid, teenistuskohdade bürood, abirahad j. n. e.).
- 3° Tööliste digused (ühinemise digus, ühingud, liidud, ettevõtjate ühijused, streigid, korporatsioonid, palgad, eksploateerimise nõukogud j. n. e.).
- 3° Ühiskondlik kinnitamine (otstarwe ja korraldus, mitmesugused kinnitamised).

Politiiline ökonomia (päämised põhimõtted):

- 1° Produktioon (selle mitmesugused wormid).
- 2° Ettevõtted (selle mitmesugused wormid).
- 3° Riikuste ringjooks.
- 4° Kasud.

D. Kehaline kasvatus.

Teoreetilised teadmised:

Kehaliste harjutuste tähtsus sõjalise ja rahwuslise kasvatusse waatepunktilt.
Kehaliste harjutuste tehnika, seletud näitlikult.
Õpetamise meetod.

Praktilised harjutused:

Ettevalmistawad harjutused. Atleetika. Mängud. Ujumine. Wõimlemine gruppina. Wõimlemine rapiiridega. Jiu-jitsu.

Iga hommiku, enne kõiki muid töid 15 minutit kehaliisi harjutusi.

E. Terwishoid.

- 1° Igapäewane terwise eest hoolitsemine.
- 2° Kehaline arendamine gümnaastika abil.
- 3° Terwishoid sõjawäes. Ohwitseri kui kehalise kasvataja ülesanne.
- 4° Inimese keha (seletused joonistuste abil).
- 5° Mitmesugused orgaanid ja nende ülesanded kehaliste harjutuste ajal.
- 6° Eõmine abi õnnetuse korral (seletakse joonistuste abil).
- 7° Rahwa ja ühiskonna terwishoid.
- 8° Taudid sõjawäes, kuidas nende vastu wõidelda.
- 9° Inimese ülespidamine tema tulewiku huwide pärast.

F. Tehniline haridus sõjaväelaseerialal.

Teoreetiline õppus:

Püü; kerge-kuulipilduja; raste-kuulipilduja; püstol 1908; kerge-miinipilduja; käsigranaadid, tulepildujad; granaadipildujad; püstol-kuulipildujad.

Praktilised õppused:

a) Üksikõuduri, jao- ja rühmadõppus (marsimine, jooks, sõjariista hoidmine, laskeeijsak, juuna muutmine, ümberriivistused), roodu formatioonid, kerge- ja raste-kuulipilduja tarvitamine;

b) takistuste mõitmine;

c) granaadi viskamine;

d) lastmine püssist, karabiinist, kerge- ja raste-kuulipildujast;

e) lahingu tuleandmine:

üksiku lasuri, jao, kombineeritud osa (püssid ja kuulipildujad), üksiku raste-kuulipilduja ja raste-kuulipildujate rühma poolt.

Lahingu õppus:

Üksiklasuri ülesanne; jao ülesanne; kombineeritud rühma ülesanne (lasurid ja kuulipildurid);

roodule ehk bataljonile ligiantud kerge-miinipilduja ülesanne;

jalgväge saatja suurüksi ülesanne; sideteenistuse otstarve.

Autoasjandus.

Teoreetilised teadmised:

Mitmesugused isefõitjad weoriistad; Sõjaväe isefõitjad weoriistad:

liigid; kütteained; kandejõud;

Diviisi automobiilüksuse organisatsioon; selle meeskonna kohused; Teadete edasiandmine; Väeojade transport; Loidustamine; Ewakuatsioon; Lahingüksused (soomusautod, täntid); Automobiilüksuste organisatsioon sõja ajal.

Tehniline õppus:

Mootor. Auto struktuur. Remont. Garaažid.

H Rafendub woor.

Materjal (wanakrid, sadulad, hobuseriistad), hobuste ja rafendub woori korraldus. Nende wooride warustamine.

1. Hippoloogia.

Hobuste tõud.

Üldised teadmised hobustest (wanadus, allüürid, wälimus, puudused, sõitmine, ratsutamine, haigused ja taudid).

J. Ratsajõit.

Teoreetilised teadmised:

Saduldamine ja walgastamine.

Ratsmed ja nende tegeruus.

Ratsaniku seisak.

Praktiline õppus:

Hobuse seljas, jala, liitumine, peatamine, endise seijutorra mõitmine, kergendub traaw. Päärbed, käewahetamine, ringid, wolt, lühendub traaw, galopp, hüpped üle wähemate takistuste.

Teadaanne.

Sõjaväe osade poolt tuleb tihti järeleparimisi ohwitseride ja ametnikkude riidega warustamise kohta käesolewa aasta pääle.

Palitu- ja ülifonnariide ohwitseride ja ametnikkude jaoks on wabrikuteft sellekohaste lepingute põhjal tellitud ja saab wihimata peale riide kätte saamist wäljaantud. Sineliriide saab kätte augustikuus ja ülifonnariide septembri ja oktoobri kuude jooksul. Riiete õmblemiseks saab raha wäljaantud.

Sw. Warustus Walitsus.

Teadaanne.

Ülemaalse Demobiliseeritud Sõjaväelaste Liidu Kesjuhatus asub Tartus, Korralduseltsi ruumides Tähe tänav 29. Büroo awatud igal pühapäewal, esmaspäewal kella 12—2, kolmapäewal ja reedel kella 5—7 õhtul.

Bürootundidel antakse juhatusi liidusse puutuwates küsimustes suusõnal ehk kirjalikult.

Sääljamas on põhikiri saadawal 4 10 marka ja 1-se kongressi ülewaate raamat 4 25 mk.

Kesjuhatusse koosolekud igal reedel kell 7 õhtul.

Kesjuhatus.

Wastutaw toimetaja: Rindrasaabi polkownik Keef.
Wäljaandja: Sõjaväe Speeruskomitee.